

Thế giới từ góc nhìn sáng tạo

Hệ phải vận động để đạt tới mục tiêu đã định. Hệ phải không vận động để cảm nhận được hương vị thành công. Đây chính là mâu thuẫn vật lý của cuộc sống, của mỗi tổ chức, mỗi cá nhân. Lời giải của bạn cho mâu thuẫn này như thế nào?

Lời giải của bạn có thể khác với lời giải của những người khác nhưng tất cả những lời giải hay đều phải tuân theo các quy luật, mà một trong số đó là quy luật về sự đa dạng: “Hệ thống muốn phát triển một cách có hiệu quả và liên tục hệ thống đó phải luôn tiến tới đa dạng và tăng mức độ đa dạng”. Xin mời bạn cảm nhận quy luật này qua bài dịch của Phạm Thị Kim Thoa đăng trên báo Tuổi Trẻ Chủ Nhật số 36-2002, ngày 10-9-2002

SỰ NGUY HIỂM CỦA

TÍNH TỰ MÃN

Tuổi trẻ thường có thái độ thách thức đối với hiện trạng và máu phiêu lưu muốn làm thử tất cả những điều mà chưa ai làm được. Đó là cái đáng quý của tuổi trẻ, là nguyên gốc của tính xóc vác, sôi nổi.

Tuổi trẻ không biết sợ thất bại. Những ai sợ thất bại và hài lòng với hiện tại là những người mất đi sức trẻ dù họ chưa bao nhiêu tuổi đời. Những ai có tác phong trẻ trung, đầy tinh thần trách nhiệm và mạo hiểm nhắm tới tương lai thì bất luận ở lứa tuổi nào cũng vẫn trẻ trung. Trái lại, những ai cầu an không dám thử sức, hoài cổ, không còn tìm thấy hứng thú gì trong đời thì không gọi là trẻ được. Những người này, chỉ nhìn vẻ bề ngoài chúng ta cũng đã có thể nhận thấy chất tuổi trẻ của họ đã bị “lão tính” lẩn át.

Lớp trẻ tạo dựng một thế giới của tương lai, hình dung tương lai qua những thách thức và mạo hiểm của mình. Vì lẽ họ chưa có gì để mà nhìn lại nên họ luôn hướng tới trước và vì không có gì khiến họ phải nhìn xuống nên họ chỉ ngẩng lên. Họ không có gì để mất nên họ thường không ngần ngại khi gặp những ngăn trở dọc đường. Bởi còn trẻ nên họ bất chấp hiểm nguy và tràn đầy nhựa sống, không chấp nhận sự ổn định nên một khi đã đánh đổi sự mạo hiểm để lấy yên ổn, khước từ thách thức để giữ nguyên nếp cũ tức là họ đã đánh mất tuổi trẻ rồi. Lớp trẻ mơ tới tương lai đầy những thành tựu huy hoàng, không rồi lúc nào để nghĩ đến những mất mát và thất bại chờ mình ở phía trước. Ta phải thấy đó là một liều thuốc kích thích và an ủi, còn cầu an rõ ràng là dấu hiệu sự ra đi của tuổi trẻ.

Trên cả hai bình diện cá nhân và tập thể, tuổi trẻ khởi sự với thái độ thách thức và mạo hiểm. Đó là sức sống của tuổi trẻ. Hãy tưởng tượng những người trẻ tuổi tiên phong ở Mỹ, nhắm mắt theo nhau kéo sang miền Tây, họ đã nghĩ gì khi dấn thân vào một miền đất đầy gian truân, nguy hiểm, không có gì đảm bảo thành đạt ở miền đất xa xôi diệu vợi, heo hút hoang vu ấy. Họ trẻ trung, tràn đầy tinh thần thách thức và máu phiêu lưu trong huyết

mạch, trái tim họ không có gì ngăn cản nổi. Đó là nước Mỹ đang độ thanh xuân, một nước Mỹ hoàn toàn khác so với cái xứ sở đã thỏa mãn với hiện tại, ham hưởng lạc và tầm thường của ngày hôm nay.

Những chú lính mới tò te chân ướt chân ráo vào công ty đương nhiên là tràn đầy quyết tâm và hăng hái đến với công việc của mình. Họ dốc sức trẻ để xây dựng một ngày mai tươi sáng hơn, tu chí dùi mài, năng nổ dám làm và rèn luyện bản lĩnh. Nhờ vậy mà họ thăng tiến, phát đạt. Đó là cái lối tất nhiên sinh ra từ cái vốn sức sống trẻ trung mà họ đã đầu tư. Tuy vậy, tôi cũng biết một vài thí dụ cho thấy những thanh niên năng động đó lại trở nên thỏa mãn một khi đã lên đến một địa vị cao. Những người này bỏ bê học hành, thôi không thách thức và chẳng thiết tiến thân nữa. Họ bị sa vào hội chứng cầu an và có vẻ như chỉ chú ý quan tâm đến việc bảo toàn những của cải mà họ tích góp được. Họ cho rằng phần của họ đã xong xuôi, đã làm được vô khối công việc, đã phấn đấu ra trò nên bây giờ có thể xả hơi cho thoải mái. Khốn nỗi họ dường như không nhận thức được rằng họ đang ru mình vào sự tự mãn,

Không bao giờ ta được phép tự nhủ: “Mình đã hoàn thành sự nghiệp”. Tự hài lòng rằng mình đã đạt được mục đích – đó là thời điểm nguy hiểm nhất. Một khi ta đã đạt được một mục đích, phải đặt ngay cho mình một mục đích khác cao hơn. Ta phải nghĩ rằng không bao giờ mình đạt nổi cái đích cuối cùng của mình.

Chẳng hạn, có một vài sinh viên đã đặt cho mình mục tiêu là học giỏi nhất lớp, vì vậy ngày đêm đèn sách và đạt được mục đích. Như thế chưa phải bạn đã có thể khoanh tay mãn nguyện được đâu. Bạn phải đặt ra một mục tiêu khác là phải trở thành một sinh viên giỏi nhất trường. Một khi mục tiêu này đã đạt được rồi bạn có nên tự mãn không? Không, bạn lại phải đặt tiếp một cái đích khác cao hơn.

Có một số triệu chứng cho thấy hiện nay số thanh niên ít phấn đấu, lười biếng có chiều hướng gia tăng. Lười biếng sinh ra chán nản, mà chán nản thì cản trở hành động. Bạn đừng bao giờ ngăn cản tính năng động của mình. Cuộc sống phát triển nhờ tính năng động, và hành động là bằng chứng của sự tồn tại. Hoạt động là điều kiện của sự sống và sự năng động là biểu hiện cho thấy bạn đang sống.

Một khi còn trẻ mà bạn đã đánh mất tinh thần thách thức và mạo hiểm thì coi như bạn đã đánh mất cái quý giá nhất của tuổi trẻ, điều đó đúng cho mỗi cá nhân cũng như cho cả tập thể và cộng đồng. Thiếu cái sức sống ấy ở tất cả các cấp – đó là cái chết, mà đã chết thì không còn trông mong được gì hết. Hi vọng thuộc về cuộc sống và tuổi trẻ. Một khi sức trẻ và hy vọng mất đi thì dù là một cá nhân, một công ty, một tập thể hay một quốc gia cũng chỉ còn mỗi một việc là lo tẩm liệm.

Nếu chịu khó để ý bạn sẽ thấy một số cá nhân và tổ chức rất chóng già. Một lần tôi có việc gặp vị chủ tịch của một công ty. Tôi đã có ý ngờ rằng ông chủ tịch không có tí hiểu biết nào về những sản phẩm của mình, thành thử viên quản lý của xí nghiệp phải giải thích cho tôi mọi điều. Thôi đành vậy, chỉ buồn một nỗi là chiếc xe của vị chủ tịch nọ lại to đẹp hơn xe của tôi nhiều. Điều đó khiến tôi hiểu ra rằng tới đây không thể trông chờ gì ở công ty này, bởi lẽ tôi biết vị chủ tịch công ty kia đã hoàn toàn đắm mình trong sự dễ chịu của hiện tại nên không còn nhìn thấy gì nữa ở phía trước. Ông ta đã thỏa mãn. Xưa nay tôi luôn coi sự thỏa mãn là dấu hiệu của sự kết thúc.